

ТОП-ТЕМИ: [здоров'я](#)
[Володимир Зеленський](#)

Вибір редакції

Статті > «Острів мертвих»: картина, яка переслідувала Фрейда, Гітлера та Леніна

«Острів мертвих»: картина, яка переслідувала Фрейда, Гітлера та Леніна

Автор: [Александр Панько «Фраза»](#)

Редактор

03.10.25
21:12

423

В історії мистецтва мало творів, що мають настільки темний і всеосяжний магнетизм, як «Острів мертвих» швейцарського художника Арнольда Бекліна — культурний феномен, що вийшов за рамки музеїв і став частиною уяви цілої епохи. Його тривожна візуальна тиша полонила психоаналітиків, диктаторів та революціонерів, ставши символом мук та одержимостей ХХ століття.

У період з 1880 по 1886 Беклін (1827-1901) написав не одну, а п'ять версій однієї і тієї ж загадкової сцени, які зараз експонуються в музеях Базеля, Нью-Йорка, Берліна і Лейпцига. Шоста версія, започаткована художником і завершена його сином Карло в 1901 році, знаходиться в Ермітажі в Санкт-Петербурзі.

На всіх варіантах зображено те саме: пустельний скелястий острівець, що видніється на тлі темної, спокійної водної гладі, де до берега наближається невеликий гребний човен.

Весляр управляє судном з корми, а на носі, обличчям до острова, стоїть постать, одягнена на все біле. Перед нею — багато прикрашений білий предмет, який зазвичай інтерпретується як труна. Острівець оточений густим гаєм високих темних кипарисів, які століттями асоціювалися з цвинтарями та трауром. У скельних масивах можна розрізнити портали та вікна склепів.

Сам Беклін завжди відмовлявся публічно пояснювати зміст своєї роботи. Він лише описував її як сновидець: «Вона повинна створювати таку тишу, що стукіт у двері здригався б ». Назва, придумана не художником, було дано йому його дилером Фріцем Гурліттом у 1883 році.

Без будь-яких вказівок автора багато глядачів звернулися до міфології. Вони інтерпретували весляра як Харона, поромника, який у грецькій міфології перевозив душі у підземний світ. Вода в такому випадку була річкою Стікс або Ахерон, а її пасажир у білому — душу нещодавно померлої людини, що вирушає в потойбічний світ.

Безпосереднє натхнення створення «Острова мертвих» мало глибоко особисте коріння. Картина частково нагадує про Англійський цвинтар у Флоренції (Італія), де Беклін написав перші три версії. Цей цвинтар знаходився неподалік його майстерні і також був місцем поховання його маленької дочки Марії. Сімейна трагедія, яка повторилася: із чотирнадцяти дітей Беклін втратив вісьмох.

Виявлено ще одну небувалу користь кави

[Всі новини](#)

Головне

Популярне

17.04.26 15:30

Вже сьогодні по Землі вдарить 6-бальна магнітна буря

17.04.26 15:06

Американці розгадали таємницю нічних кошмарів

17.04.26 14:16

Озлоблений Путін готовий напасти на Європу вже цієї весни, - WP

17.04.26 14:06

У Білорусі хочуть збудувати дивний туристичний об'єкт

17.04.26 13:48

Найближчі союзники Трампа в Європі розглядають його як «токсичний тягар», — Politico

17.04.26 13:32

В ОП розповіли, коли Спецтрибунал почне повноцінно працювати

17.04.26 13:15

Син Байдена сховався від боргів у Каліфорнії, - ЗМІ

17.04.26 13:06

Реформа БЕБ буксує: ЗМІ пишуть, що у Полтаві скандал

17.04.26 12:51

Трамп заінтригував мирними переговорами з Іраном

17.04.26 12:45

Канадці розповіли про парадоксальну користь молока для дітей

На популярному турецькому курорті зафіксовано незвичайне природне явище

Новини блогосфери

05.04.26 11:29

«Ухіянт» — не причина, а симптом

05.04.26 11:15

Вирок українському ринку електроенергії

05.04.26 11:06

Захід посиляє сигнал українцям: або легалізуєшся, або пакуй валізи

18.03.26 18:39

Облави ТЦК: після війни ми ще багато років будемо відхаркувати це «необхідне зло»

Опитування

Що ви чекаєте від 2026 року?

- Закінчення війни в Україні
- Глобальну фінансову кризу
- Розвал Європи
- Кінець світу
- Нову пандемію

ГОЛОСУВАТИ

[переглянути результати](#)

Щодо моделі скелястого острівця, було запропоновано кілька варіантів. Найбільш ймовірним є Понтіконісі, невеликий зелений острів недалеко від Корфу, прикрашений невеликою каплицею серед кипарисового гаю. Інший кандидат - таємничий скелястий острів Стромболіккьо, розташований неподалік вулкана Стромболі.

Історія створення картини так само цікава, як і саме зображення. Беклін завершив першу версію у травні 1880 року для свого покровителя Олександра Гюнтера, але зрештою вирішив залишити її собі.

Поки він працював над картиною, його студію у Флоренції завітала молода вдова Марі Берна. Вона була настільки вражена незакінченою картиною сновидіння, що Беклін написав для неї зменшену версію на дереві. На прохання Берни, яка хотіла створити натяк на смерть чоловіка, художник додав фігуру в білому та труну. Пізніше він додав ці елементи до більш ранньої версії. Він назвав ці роботи "Острів могил" ("Die Gräberinsel").

Третя версія, написана в 1883 для арт-дилера Гурлітта, мабуть, найбагатша історія. У 1933 році ця картина була виставлена на продаж. Її придбав один із найвідоміших шанувальників: Адольф Гітлер. Фюрер спочатку повісив її у Бергхофі, своєї резиденції в Оберзальцберзі, а потім, у 1940 році, переніс до Нової рейхсканцелярії у Берліні. Сьогодні цю версію можна побачити у Старій національній галереї у Берліні.

Фінансова необхідність спонукала Бекліна створити четверту версію 1884 року. Її придбав барон Генріх Тіссен, але доля картини виявилася трагічною: вона була знищена бомбардуваннями під час Другої світової війни і збереглася лише у вигляді чорно-білої фотографії. П'ята версія була замовлена в 1886 році Музеєм образотворчих мистецтв у Лейпцигу, де вона й досі.

Цікаво, що в 1888 Беклін створив ще одну картину під назвою "Die Lebensinsel" ("Острів життя"), можливо, як антитезу "Острову мертвих", де він також зобразив невеликий острів, але цього разу з усіма ознаками радості і життя.

Популярність картини різко зросла завдяки масовим репродукціям. Письменник Володимир Набоков зобразив це явище у своєму романі 1936 року "Відчай", написавши, що репродукції "Острова мертвих" можна знайти в кожному берлінському будинку.

Але її вплив вийшов за межі буржуазних умовностей. Три найвпливовіших і лякаючих розуму ХХ століття потрапили під її чари.

Зігмунд Фрейд, батько психоаналізу, тримав репродукцію у своєму кабінеті. Для нього, який досліджував сни та несвідоме, цей «образ зі сну», мабуть, був потужним символом найглибших бажань і страхів людської психіки.

Над ліжком Леніна, архітектора російської революції, висіла репродукція. Це суперечливий образ: вождь, який обіцяв матеріалістичне та наукове майбутнє, щоночі роздумує про алегоричну подорож у потойбічне життя.

І, як згадувалося, Адольф Гітлер не задовольнився копією; він хотів володіти одним із оригіналів. Картина, з її похмурою естетикою та культом смерті, перегукувалася з націонал-соціалістичною міфологією, її трагічним та грандіозним баченням долі.

Спадщина, що виходить за межі художніх кордонів
Вплив «Острова мертвих» не обмежився живописом. Його відлуння знаходять відгук у музиці, кіно, літературі та відеоіграх вже більше століття.

Композитор Сергій Рахманінов присвятив йому симфонічну поему "Острів мертвих" (1909). Цікаво, що музикант стверджував, що якби побачив кольоровий оригінал, то, мабуть, не написав би твір: саме чорно-біла копія стала для нього джерелом натхнення.

У кінопродюсер фільмів жажів Вел Льютон використав картину як натхнення і фон для початкових титрів свого фільму "Острів мертвих" 1945 року режисера Марка Робсона. Раніше, у 1933 році, в оформленні Острова Черепа у фільмі «Кінг-Конг» явно простежувався вплив картини Бекліна. Нещодавно, у фільмі «Чужий: Заповіт» (2017), Рідлі Скотт відтворив атмосферу картини в саду андроїда Девіда.

У літературі такі автори наукової фантастики, як Роджер Желязни, черпали з неї натхнення свого роману «Острів мертвих» (1969). А деякі відеоігри містять прямі посилання до цього культового твору.

"Острів мертвих" переживає епоху, тому що це більше, ніж просто пейзаж. Це архетип. Беклін не писав конкретну міфологічну сцену чи певну релігійну алегорію. Він створив неоднозначний, казковий простір, який кожен глядач може наповнити власними страхами, питаннями та меланхолією.

У своїй мальовничій тиші він говорить про останній шлях, про трауру, про таємницю, що супроводжує життя. Саме тому він знайшов відгук у Фрейда, який прагнув скласти карту розуму; у Леніна, який прагнув переробити світ; і в Гітлера, який прагнув панування над ним.

У пошуках абсолютних відповідей вони всі троє звернулися до картини, яка, як не дивно, не пропонує жодної. Її сила саме в цьому: у тому, що вона є безмовним дзеркалом нашого вічного інтересу до смерті та незвіданого.

За матеріалами ЗМІ та соцмереж

Читайте Фразу в Google News (натиснути "Підписатися")

Підпишіться на канали Фрази в [Youtube](#), [Twitter](#), [Instagram](#), [Facebook](#)

Теги: [картина](#), [культура](#), [Арнольда Беклін](#)

Коментарі

Статті

16.04.26 09:10

Віце-прем'єр Олексій Чернишов, топ-менеджерка «Київстар» Вікторія Кириленко та інші: чому тисячі кримінальних проваджень в Україні не доходять до вироків
Автор: Андрій Майстренко, для «Фраза»

Дайджест

18.03.26 18:57

Бензопилу винайшли, щоб... різати жінок
Автор: «Фраза»

Теги [Про сайт, реклама](#) [Політика конфіденційності](#) frazaua@gmail.com

© 2026 рік «Фраза.юа» - найсвіжіші онлайн новини України та світу, авторські статті. Всі права захищені.

При використанні матеріалів обов'язково розміщення прямого та відкритого для індексації посилання на «Фраза.юа», розміщеному не нижче третього абзацу.

Редакція Фраза.юа залишає за собою право не погоджуватись з думкою автора, проте надає свободу слова відповідно до ст. 21, 24 та ст. 34 Конституції України.

